

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

31 mai 2017

mun. Chișinău

președinte – Petru Ursache,
judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului în anulare declarat de avocatul Țaulean Vitalie în numele condamnatului Cucer Vladislav, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal

Datele referitoare la termenul de examinare

a cauzei:

- 1. de la 20 septembrie 2016 – 26 octombrie 2016
(prima instanță);*
- 2. de la 08 decembrie 2016 – 24 ianuarie 2017
(instanța de recurs);*
- 3. de la 01 martie 2017 – 31 mai 2017 (instanța de
recurs în anulare).*

CONSTATĂ:

1. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 09 februarie 2010, Cucer Vladislav a fost condamnat în baza art. 217¹ alin.(3) lit.f) Cod penal la 5 ani închisoare și în baza art. 145 alin.(1) Cod penal la 12 ani închisoare. În temeiul art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 12 ani 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis.

2. La 22 septembrie 2016, șeful Penitenciarului nr.9 – Pruncul, Corlăteanu V., a înaintat judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău prezentare, prin care a solicitat liberarea condiționată înainte de termen a condamnatului, pe motiv că acesta a executat mai mult de $\frac{3}{4}$ din termenul de pedeapsă stabilit, precum și că întrunește condițiile legale respective. Cucer V. este caracterizat satisfăcător, anterior a fost condamnat de două ori, prejudiciu material nu are, menține relațiile cu rudele și a participat la munci remunerate.

3. Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 26

octombrie 2016, a fost admis demersul penitenciarului nr.9- Pruncul privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen în baza art. 91 Cod penal.

Condamnatul Cucer VI. a fost liberat condiționat, înainte de termen de la executarea pedepsei aplicate cu 1 an 11 luni și 9 zile.

4. Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către procuror, care a solicitat casarea încheierii și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care condamnatul Cucer V. să-și continue executarea integrală a pedepsei stabilite. În argumentarea recursului a indicat că instanța nu a luat în considerație prevederile stipulate la art. 91 alin. (1) Cod penal, precum și de faptul că circumstanțele nominalizate în norma indicată față de condamnat nu sunt întrunite.

Mai mult ca atât, pe parcursul executării pedepsei, Cucer V. a comis și încălcări a regimului de detenție, fiind sancționat în acest sens și faptul că anterior a mai comis două infracțiuni cu intenție, astfel fiind predispus de a comite infracțiuni, iar aceste fapte îl caracterizează negativ, ceea ce rezultă că conștientizarea de către condamnat a gravității infracțiunilor săvârșite precum și corectarea lui, este posibilă cu executarea deplină a pedepsei.

Totodată, la liberarea condiționată înainte de termen a lui Cucer V., au fost calculate și zilele privilegiate, astfel condamnatul fiind neîntemeiat și ilegal favorizat dublu de către instanța de judecată și administrația penitenciarului nr.9-Pruncul, mun. Chișinău.

5. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, a fost admis recursul declarat de procuror, casată încheierea contestată și pronunțată o nouă hotărâre, prin care s-a respins, ca nefondat, demersul administrației penitenciarului nr.9-Pruncul privind liberarea condiționată înainte de termen a condamnatului Cucer V.

6. În motivarea soluției instanța a indicat că, prevederile art. 91 Cod penal, pot fi aplicate numai persoanelor care execută pedeapsa cu închisoarea, dacă instanța de judecată va considera posibilă corectarea condamnatului fără executarea deplină a pedepsei, care au reparat integral daunele cauzate de infracțiunea pentru care sunt condamnate, care au participat la executarea și care nu au refuzat executarea, în conformitate cu prevederile art. 253 din Codul de executare, a muncilor remunerate sau neremunerate de îngrijire sau amenajare a penitenciarului și a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de

traie și medico-sanitare de detenție și care au dat dovadă de corectare și reeducare în timpul executării pedepsei, totodată, dacă a executat efectiv cel puțin $\frac{3}{4}$ din termenul de pedeapsă stabilit pentru comiterea unei infracțiuni deosebit de grave.

Potrivit materialelor cauzei, Cucer V. a fost condamnat pentru comiterea unei infracțiuni grave și deosebit de grave, iar corectarea și reeducarea lui va fi posibilă doar după executarea deplină a pedepsei stabilite, astfel că instanța de fond incorect a concluzionat că corectarea condamnatului este posibilă în cazul liberării condiționate de pedeapsa închisorii înainte de termen.

Astfel, instanța a conchis că termenul de pedeapsă executat de condamnat este mic pentru atingerea scopului legii penale, or, Cucer V. a fost condamnat pentru o infracțiune care face parte din categoria infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei, mai mult ca atât, acesta anterior a fost supus pedepsei penale, iar pe parcursul executării pedepsei a fost sancționat de 15 ori, care chiar dacă sunt stinse îl caracterizează pe condamnat ca fiind o persoană predispusă la comiterea de noi infracțiuni.

7. Împotriva hotărârii nominalizate a declarat recurs în anulare avocatul Țaulean Vitalie în numele condamnatului Cucer V., care invocând temeiul prevăzut la art. 427 alin.(1) pct.5), 6),12),15) și 16) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia cu menținerea încheierii Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 26.10.2016. Totodată, solicită să fie suspendată examinarea cauzei și sesizată Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității art. 466 alin.(3) CPP, în raport cu prevederile art. 449 alin.(2) lit. b), alin.(4), (5) și art.23 din Constituția Republicii Moldova.

Consideră că decizia contestată a fost adoptată contrar prevederilor Hotărârii Curții Constituționale nr. 55 din 14.10.1999, art. 4 alin.(2) din Constituție și Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 17 din 19.06.2000, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale care constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și respectiv, urmează a fi aplicată, direct ca orice altă lege a Republicii Moldova cu deosebirea că prevederile Convenției au prioritate față de restul legilor interne care îi contravin.

Potrivit art. 7 alin.(1) CPP, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului

internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod.

Astfel, față de condamnat a fost violat art. 5 din Convenție, deoarece Cucer V. a fost privat de libertate contrar normelor de fond și de procedură, prevăzute de legislația națională, fără a fi respectat scopul esențial al art.5, în lipsa temeiurilor limitative prevăzute de norma indicată.

În diverse soluții, CEDO a indicat, adeseori, în jurisprudența sa că orice privare de libertate trebuie să fie făcută în conformitate cu normele de fond și de procedură prevăzută de legislația națională, totodată, ea trebuie să respecte scopul esențial al art. 5 din Convenție: protejarea individului împotriva arbitrariului autorităților statale.

Prin art. 5 par.1 al Convenției, se dispune că nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, doar cu excepția cazurilor limitative prevăzute.

La etapa examinării cauzei, acuzatorul de stat nu a prezentat nici o probă pertinentă care ar demonstra că condamnatul nu a trecut ferm pe calea corectării, temei care a servit pentru respingerea demersului administrației penitenciarului nr.9-Pruncul, prin ce autoritățile statului au violat art. 5 par.1 din Convenție, or, acest caz este identic cu cazul Mușuc c. Moldovei.

Decizia instanței de recurs este complet nemotivată, aceasta nu a făcut nici o mențiune cu privire la argumentele prezentate de partea apărării, limitându-se doar la reproducerea în conținutul hotărârii a temeiurilor formale de către procuror pentru casarea unei hotărâri legale, fără a indica vre-o probă plauzibilă în acest sens.

Astfel, instanța a admis recursul procurorului, iar soluția fiind bazată doar pe niște presupuneri, precum că condamnatul Cucer V. nu a conștientizat pericolul real a acțiunilor sale pe parcursul executării pedepsei, nu s-a reeducat deoarece a executat efectiv doar 10 ani 1 lună și 14 zile din pedeapsa stabilită, iar pe parcursul executării pedepsei a comis diverse încălcări de regim de detenție fiind sancționat.

Cu toate că instanța a invocat că condamnatul Cucer V. se recunoaște violator al regimului de detenție, însă careva probe în acest sens în dosar lipsesc, circumstanță care confirmă că a fost lezat dreptul condamnatului la o hotărâre motivată, ceea ce constituie un viciu fundamental.

Art. 19 alin.(1) CPP, prevede că orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil.

Astfel, consideră că normele de drept aplicate de către instanța de apel în hotărârea atacată contravine mai multor hotărâri de aplicare a aceleași norme date anterior de către Curtea Supremă de Justiție, temei prevăzut în pct.16) al art. 427 alin.(1) CPP.

Instanța a admis un recurs contrar prevederilor art. 444 CPP, nu a verificat legalitatea și temeinicia, iar de către procuror nu au fost prezentate careva documente noi, ce ar demonstra necorectarea condamnatului, fiind admisă o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței – prevederi stipulate în norma art. 427 alin.(1) pct.6) CPP.

Atât acuzatorul de stat, cât și instanța de apel, a reținut că condamnatul se caracterizează în general negativ, însă la materialele cauzei lipsesc careva probe care ar confirma această circumstanță de fapt. Prin urmare, instanța de apel nu a cercetat nemijlocit în ansamblu și sub toate aspectele cauza privind liberarea condiționată înainte de termen a condamnatului, adoptând în acest sens o decizie pripită.

Mai mult, în argumentarea soluției nu s-a dat răspuns de ce a fost acceptată versiunea procurorului în pofida stipulărilor imperative al art. 248 Cod de executare.

La fel, a indicat că judecarea cauzei a avut loc fără participarea condamnatului, când aceasta era obligatorie.

Astfel, deși Cucer V. a fost citat legal, însă verificând la 23.01.2017 informația cu privire la ședința de judecată pe portalul Curții de Apel Chișinău, a constatat că ședința a fost stabilită pentru data de 26.01.2017, fapt confirmat telefonic de către secretariatul instanței, iar de facto ședința de judecată a avut loc la data de 24.01.2017, prin ce condamnatul a fost dus în eroare, fiind în imposibilitatea de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate.

Problema de drept și de importanță generală abordată în cauza data, constă în aceia că instanța de apel potrivit art. 449 alin.(1) pct.2) lit.b) CPP, a rejudecat cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, însă potrivit practicii judiciare după anul 2012, toate recursurile în anulare depuse de condamnați și de avocați sunt respinse ca inadmisibile, pe motiv că – *în ordinea recursului în anulare poate fi atacată hotărârea care a fost verificată pe căile ordinare de atac, calea apelului și a recursului ordinar, și a devenit irevocabilă. În cazul în care, potrivit legii, o hotărâre judecătorească nu parcurge aceste două căi consecutive de atac,*

această hotărâre, deși a devenit irevocabilă, nu mai are calea de atac a recursului în anulare.

În aceste împrejurări, instanța decide asupra inadmisibilității recursurilor în anulare declarate, din motiv că legea nu prevede o atare cale de atac.

Consideră că anume declararea ca inadmisibile a recursurilor condamnaților sub acest aspect, contravine CEDO și anume Protocolului nr.7, art.2 – *dreptul la două grade de jurisdicție în materie penală*, care prevede că:

1. Orice persoană declarată vinovată de o infracțiune de către un tribunal are dreptul să ceară examinarea declarației de vinovăție sau a condamnării de către o jurisdicție superioară. Exercitarea acestui drept, inclusiv motivele pentru care aceasta poate fi exercitat, sunt reglementate de lege.

2. Acest drept poate face obiectul unor excepții în cazul infracțiunilor minore, definite prin lege, sau când cel interesat a fost judecat în prima instanță de către cea mai înaltă jurisdicție ori a fost declarat vinovat și condamnat ca urmare a unui recurs împotriva achitării sale.

De unde rezultă că condamnatului i-a fost încălcat dreptul de a apela la al doilea grad de jurisdicție în materie penală, deoarece acest drept nu este prevăzut de legea internă.

În urma aplicării legislației imperfecte și practicii instanțelor de judecată după anul 2012, se încalcă și art. 13 din Convenție – *dreptul la un remediu efectiv*.

Totodată, a făcut referire și la art. 7 alin.(2) Cod de procedură penală care stipulează că, dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.

Astfel, potrivit alin.(3) al normei date, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Conform art. 7 al Constituției, aceasta este Legea ei Supremă. Nici o lege

și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 452 alin. (1) Cod de procedură penală, Procurorul General și adjuncții lui, persoanele menționate la art. 401 alin. (1) pct. 2) și 3), precum și, în numele acestor persoane, apărătorul sau reprezentantul lor legal, pot declara la Curtea Supremă de Justiție recurs în anulare împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Colegiul penal menționează, că noțiunea de „*hotărâri judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac*” nu cuprinde încheierile adoptate de către judecătorul de instrucție, dar se referă la sentințele adoptate de instanțele de judecată, care au parcurs căile ordinare de atac, reglementate de Capitolul IV, Secțiunea I și Secțiunea a II-a a Codului de procedură penală – *calea apelului și a recursului ordinar*.

Chestiunea care s-a aflat în examinarea instanțelor inferioare – instanței de fond și de recurs, se referă la una din cele reglementate de art. 469 alin.(1) pct. 1) Cod de procedură penală, liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen.

În conformitate cu prevederile art. 472 Cod de procedură penală, încheierea instanței privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătorești poate fi atacată de către persoanele interesate, în termen de 15 zile, cu recurs care se judecă conform prevederilor titl. II cap. IV secț. a 2-a § 2 din Partea specială.

În speța dată, decizia instanței de recurs, potrivit art.466 alin.(4), (5) Cod de procedură penală, a devenit irevocabilă la data pronunțării acesteia.

Prin urmare, după examinarea recursului de către instanța respectivă de recurs, căile de atac a unei hotărâri judecătorești pe o chestiune de executare a pedepsei s-au epuizat și o asemenea hotărâre nu cade sub incidența celor hotărâri judecătorești irevocabile prevăzute de art. 452 alin.(1) Cod de procedură penală.

Astfel, cele menționate mai sus confirmă că în ordinea recursului în anulare poate fi atacată hotărârea care a fost verificată pe căile ordinare de atac și a devenit irevocabilă.

Generalizînd cele menționate, Colegiul penal concluzionează asupra inadmisibilității recursului în anulare declarat, fiindcă legea nu prevede o atare cale de atac.

9. În conformitate cu art. 432 alin.(2) pct.1), 456 alin. (1) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de avocatul Țaulean Vitalie în numele condamnatului Cucer Vladislav, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 ianuarie 2017, în cauza penală în privința lui *Cucer Vladislav*, privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal, deoarece nu îndeplinește cerințele de conținut.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 31 mai 2017.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti